Narodna glazba Donja Kaštela (1948. – 1986.)

- Uvod
- “Narodna kaštelanska glazba” (1852. – 1879.)
- “Hrvatska glazba”, Kaštel Stari (1860. – 1881.)
- “Poljodjelska glazba”, Kaštel Novi (1883. – 1890.)
- “Narodna glazba”, Kaštel Novi (1890. – 1900.)
- “Glazbarski sklad”, Kaštel Novi (1898. – 1941.)
- “Glazba Hrvatskoga sokola”, Kaštel Novi (1908. – 1914.)
- Glazbeno društvo “Svačić”, Kaštel Stari (1911. – 1941.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Bijać”, Kaštel Štafilić (1919. – 1941.)
- Glazba KUD-a “Sloboda” Donja Kaštela (1945. – 1951.)
- “Narodna glazba Donja Kaštela” (1951. – 1987.)
- “Duhački orkestar Donja Kaštela” (1987. – 1992.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Zrinski” Donja Kaštela (1992.)

- Uvod
- “Narodna kaštelanska glazba” (1852. – 1879.)
- “Hrvatska glazba”, Kaštel Stari (1860. – 1881.)
- “Poljodjelska glazba”, Kaštel Novi (1883. – 1890.)
- “Narodna glazba”, Kaštel Novi (1890. – 1900.)
- “Glazbarski sklad”, Kaštel Novi (1898. – 1941.)
- “Glazba Hrvatskoga sokola”, Kaštel Novi (1908. – 1914.)
- Glazbeno društvo “Svačić”, Kaštel Stari (1911. – 1941.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Bijać”, Kaštel Štafilić (1919. – 1941.)
- Glazba KUD-a “Sloboda” Donja Kaštela (1945. – 1951.)
- “Narodna glazba Donja Kaštela” (1951. – 1987.)
- “Duhački orkestar Donja Kaštela” (1987. – 1992.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Zrinski” Donja Kaštela (1992.)

Narodna glazba Donja Kaštela (1951. – 1987.)

Izdvajanjem iz KUD-a *Sloboda Donja Kaštela* Glazba je postala samostalno društvo koje je, unatoč promjeni imena, zadržalo nepromijenjeno članstvo i ušlo u novu fazu svoga djelovanja. Kao pravni sljednik donjokaštelanskih glazbā, *Narodna glazba* nastavila je bogatu tradiciju širenja nacionalne svijesti, prosvjete i kulture, započetu 1852. godine.

U početnim godinama nakon osamostaljenja, društvene prostorije nalazile su se kratko u Kaštel Novom, a zatim u trima različitim prostorima Poljoprivredne zadruge u Kaštel Starom. Unatoč izazovima teške ekonomske situacije nakon Drugoga svjetskoga rata, Društvo se razvijalo s mnogo poleta i entuzijazma. Paralelno s obnovom porušene države, razvijala se i Glazba, pritom ostvarujući zapažene rezultate. Orkestar se u prvim poslijeratnim godinama značajno pomladio zahvaljujući kadru iz prve generacije polaznika Škole mladih, a pridružili su mu se i bivši vojni glazbenici rodom iz Donjih Kaštela.

Ulogu predsjednika Društva do 1955. godine obnašao je Ante Pensa *Drinović*, kojega je naslijedio Vinko Klišmanić (do 1978.), a nakon njega dužnost je preuzeo Ivan Baras (do 1992.). Glazba je stalno težila angažiranju kvalitetnih kapelnika, što je bilo ključno za uspjeh Društva. Na čelu *Narodne glazbe* bili su: Jože Brun (≈1949. – 1953./54.), Stjepan Premužić (≈1953./1954. – 1959.), Vid Kuzmanić (1959. – 1980.), Anton Vuletin *Grinteša* (1981. – 1982.) i Berislav Vuletin (1982. – 1992.). Kapelnici koji su povremeno vodili orkestar bili su Jerko Lukas (u više navrata 1950-ih), Milan Miljenković (Šibenik, 1958.) i Vladimir Antolić (Žrnovnica, 1983.). Osim kapelnika, Školu mladih glazbara vodilo je više učitelja u kraćim ili dužim razdobljima. Među njima, istaknuli su se domaći glazbari: Duje Ivić, Jozo Tranfić, Jakov Vuletin i vanjski suradnici: ? Gruber (Čeh), Petar Pelicarić, Vladimir

Svilović i Šime Lukšić.

Narodna glazba Donja Kaštela redovito je nastupala na državnim praznicima, političkim i revijalnim manifestacijama. Uz serenade, budnice, mimohode i pogrebe, održavala je koncerte, uključujući i simfonijski koncert, a nisu se propuštale ni natjecanja i smotre puhačkih orkestara. Osim u Kaštelima i bližoj okolici (Klis, Trogir, Solin, Split i Žrnovnica), Društvo je ostvarilo nastupe u Bosanskom Brodu (Sijekovac), Čakovcu, Donjem Muću, Dubrovniku, Karlovcu, Koprivnici, Labinu, Pazinu, Podstrani, Prgometu, Senju, Subotici, Sinju, Šibeniku, Zagrebu i drugdje. Izvan granica Jugoslavije, ostvarena su putovanja u Italiju (Padova, Trst, Venecija, 1958.), Austriju (Fürstenfeld, Graz, Beč 1959., 1960.), Mađarsku (Budimpešta, 1959.; Sziget, 1970.), Čehoslovačku (Kolín, Poděbrady, Kutná Hora, 1969.) i Njemačku (Stuttgart, 1986. – listu putnika vidi OVDJE). Glazba je sudjelovala u snimanju igranih filmova *U oluji* (1952.) i *Čovik od svita* (1965.), kao i u televizijskim emisijama *Ča je lipo* (1969.) i *Prijatelji glazbe* (1979. i 1983.). Pored redovite suradnje s orkestrima iz susjedstva i okolnih općina, glazbari su ostvarili suradnju i prijateljske odnose s glazbom Elektre *Braća Kavurić* iz Zagreba i češkom Vatrogasnom limenom glazbom iz Kolína (*Dechový orchestr kolínských požárníků*).

Glazba je svuda bila lijepo dočekana, a koncerti su privlačili brojnu publiku, postižući uspjeh u svim posjećenim mjestima. Istodobno, aktivno se radilo na obrazovanju nove generacije glazbara i popunjavanju redova Društva. Tijekom pokladnoga razdoblja glazbari su organizirali šerate, najčešće u hotelu *Palace* ili u *Majmunskom raju*. Ovi događaji, osim što su bili prilika za druženje i zabavu, donosili su značajna financijska sredstva za potrebe Društva. Međutim, početkom 1960-ih, šerate postupno potiskuju novi glazbeni žanrovi i glazbeni sastavi koji su sve češće nastupali u hotelima i na ugostiteljskim terasama. Nestanku šerata, koje su često bile zatvorene za javnost, svakako su pridonijeli i pokladni plesovi koji su

postajali sve popularniji javni događaji.

Narodna glazba nastavila je tradiciju komercijalnoga sviranja na pogrebima pri čemu su, u slučaju potrebe, glazbari i članovi njihovih užih obitelji bili izuzeti od plaćanja. Pogrebne procesije u Donjim Kaštelima odvijale su se ili u mjestu ili na mjesnom groblju, uz poštivanje utvrđenih pravila. Glazbari su bili vrlo traženi, pa su tako, osim svojim sumještanima, svirali ispraćaje u Gornjim Kaštelima i širom Dalmacije (Okrug Gornji, Veliki Drvenik, Kaštelanska zagora…). Sudjelovanje glazbe na pogrebu smatralo se posebnom počašću koju nisu svi mogli priuštiti. Sve do 1990-ih, sviralo se između dvadeset do trideset pogreba godišnje (nekad četiri, pet ili više ispraćaja mjesečno!).

Glazbari Donjih Kaštela oduvijek su bili nositelji inicijativa, pokretači promjena i promotori kulturno-društvenoga napretka. Unutar *Narodne glazbe* formirali su jazz sastav i zabavni orkestar *Jadran*, a stoje i iza inicijative osnivanja festivala *Glas Kaštela*. Također, kao začetnici organiziranoga karnevala i maškaravanja u Donjim Kaštelima, glazbari su, predvođeni Stipom Vuletinom *Metom*, ostavili značajan trag u stvaranju Donjokaštelanskoga krnjevala.

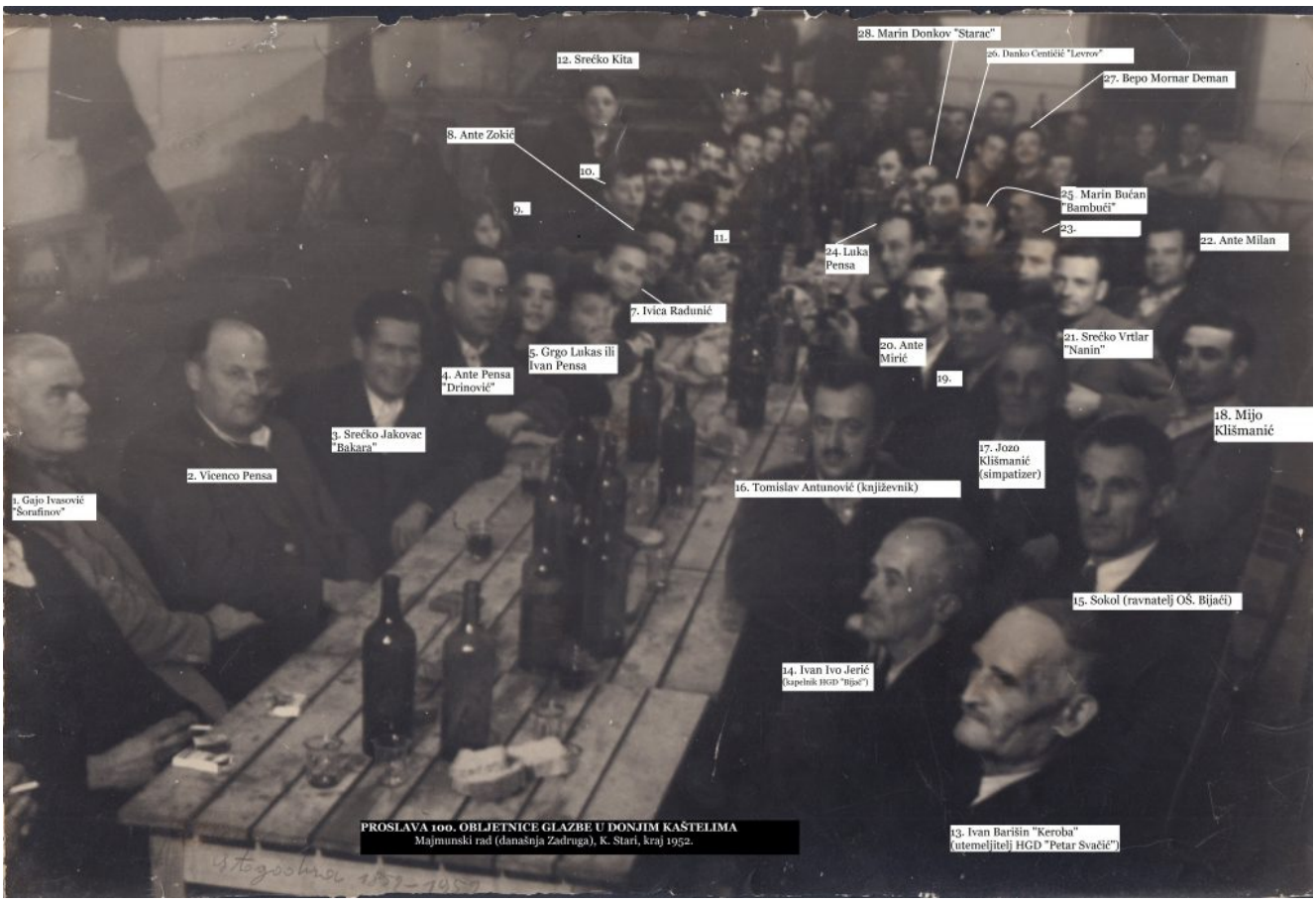
Nadalje, godine 1979., na inicijativu Berislava Vuletina, utemeljena je svojevrsna zajednica amatera Donjih Kaštela pod nazivom Kulturno-umjetničko društvo *Kaštela* Donja Kaštela (dalje: KUD *Kaštela*). U okviru KUD-a *Kaštela* narednih je deset godina djelovala *Narodna glazba* i sedam drugih sekcija, uključujući i Mješoviti pjevački zbor koji je postao temelj obnove Hrvatskoga pjevačkoga društva *Bijaćka vila* 1990. godine. Godine 1986., na inicijativu Alene Rako, pri ovom je KUD-u osnovana i sekcija *Kaštelanskih mažoretkinja*. Danas je ova plesna udruga jedna od najuspješnijih i najdugovječnijih mažoret-timova u Republici Hrvatskoj

Narodna glazba Donja Kaštela, u suradnji sa Samoupravnom interesnom zajednicom (SIZ) za kulturu Općine Split, pokrenula

je prve općinske smotre narodnih glazbā, na kojima je dva puta bila domaćin u Kaštel Starom (1969. i 1982.). Društvo je nositelj brojnih diploma i prvih mjesta osvojenih na kotarskim i općinskim smotrama (Sinj, 1955.; Split, 1958. i 1959.; Kaštel Stari, 1969.; Kaštel Lukšić, 1970.), regionalnim (Šibenik, 1958.; Senj, 1962.), republičkim (Karlovac, 1955.; Rijeka, 1958.; Čakovec, 1968.) i međunarodnim festivalima (Fürstenfeld, 1959.; Kolín, 1969.). Nakon predratnih priznanja dodijeljenih glazbama Donjih Kaštela (koja nisu sačuvane) i Diplome Saveza kulturno-prosvjetnih društava Narodne Republike Hrvatske iz 1951. godine (koja je stečena za vrijeme djelovanja pod imenom Glazba KUD-a *Sloboda*), u „eri“ *Narodne glazbe* zasluženo je više nagrada i priznanja. Tu se ističu Diploma Prosvjetne skupštine kotara Split (1958.), Nagrada Grada Splita (1969.), Priznanje Mjesne zajednice Donja Kaštela (1983.) i Zlatna plaketa Općine Kaštela (1987.).

Pored glazbara stasalih u društvima prije ujedinjenja, u razdoblju *Narodne glazbe Donja Kaštela* svoje prve glazbene korake napravila je nekolicina pojedinaca koji su kasnije ostvarili izvanredne profesionalne uspjehe. Među njima se posebno ističu skladatelj Ante Grgin i kapelnici Berislav Vuletin i Siniša Hrga. Osim njih, nemali broj glazbara odabrao je glazbu za svoj životni poziv, uključujući Vinka Pensu, Ivana Vuletina i Antu Ivića. Od glazbara stasalih u novijem razdoblju *Narodne glazbe*, treba spomenuti: braću Marka Zokića i Marina Zokića, Ivu Tadina, Katarinu Vuletin i Stivena Donkova. Od ostalih, kroz predani rad i posvećenost svoga života u razvoju Društva, posebno su se istakli Vinko Klišmanić *Mandica*, Ante Pensa *Drinović*, Ivo Lebedina, Jakov Vuletin, Ante Vuletin *Grinteša*, Pavao Pensa *Pave*, Josip Bepo Mornar-Deman *Bepica* i Ivan Baras *Rolet*. Svoj doprinos, manji ili veći, dali su i brojni drugi glazbari i simpatizeri, bez čijih napora i predanosti svi uspjesi Društva ne bi bili potpuni.

Narodna glazba Donja Kaštela „živjela“ je sve do 1987. godine. U razdoblju pod tim imenom došlo je do veće popularnosti i masovnijega članstva, što se može pripisati društveno-socijalnim okolnostima. Naime, privatna putovanja bila su rijetka, dok je Glazba mladima pružala dva vitalna čimbenika: mogućnost zarade i putovanja. Uzimajući u obzir brojnost članstva, useljenje u vlastite prostorije, uspješan angažman stručnih kapelnika, visoku kvalitetu izvedbe, brojne prve nagrade, izrasle inicijative i ukupnu glazbarsku aktivnost, ovaj vremenski period možemo ocijeniti kao najplodniji u dosadašnjoj povijesti Glazbe u Donjim Kaštelima

Proslava 100. obljetnice glazbe u Donjim Kaštelima, Majmunski raj, 1952. (fotograf Ivuša)

Narodna glazba Donja Kaštela na natjecanju orkestara u Zagrebu, 1954. Osvojeno drugo mjesto iza orkestra “Braća Kavurić” iz Zagreba.

Revijalni orkestar “Jadran” – 1960. slijeva: Josip Mornar Deman “Bepica”, klavir ?, Pavao Pensa, Ivo Pera, Ivan Vuletin “Đovani”.

102. Međunarodni festival puhačkih orkestara Fursenfeld, Austrija 28.-31.08.1959.

DALMATINSKI kurioziteti

Iako je sačinjavaju gotovo sami poljoprivrednici, limena glazba iz Donjih Kaštela je na međunarodnom muzičkom festivalu u Austriji od 28. do 31. augusta ove godine u velikoj konkurenciji osvojila prvo mjesto.

1959. (21.11.) Slobodna Dalmacija o Narodnoj glazbi Donja Kaštela i postignutom uspjehu u Austriji

Narodna glazba Donja Kaštela u Grazu, Austrija 1960.

Narodna glazba Donja Kaštela na susretu orkestara u Trogiru, 25.06.1961.

Narodna glazba Donja Kaštela na 1. Festivalu duhačkih

orkestara Hrvatske, Čakovec, 01.-02.06.1968.

»SLOBODNA DALMACIJA« 25. LIPNJA 1968. Broj 7251

...Z SPLIT - KROZ SPLIT - KROZ SPLIT - KROZ SPLIT

...AKL
...MORU

...-Roseto – Najavljen
...trajekt »Egadi« za

...vožnju
...a turi-
...im to-
...astitim
...utomo-
...ko 200
...će u
...lana i
...matra-
...starta
...ivar i
...split-
...adskog
...zmedu
...leta u
...oji bo-
...nskim
...vlja se

...S"

...aden u
...rchon-
...je u
...ondon-
...teras«,
...e prvo
...ancu.

da će i druge turističke agencije za svoje turiste, među kojima za ovakve trke vlada velik interes, u tom razdoblju organizirati izlete za Split. Računa se da bi se u razdoblju između 26. i 29. srpnja našlo u našem gradu preko 1000 turista promatrača.

T. A.

PRIMJER »SLOVENIJALESA«

Kupca poštovati!

Krajem prošlog tjedna većina građana radoznalo je promatrala desetke raznobojnih zastava u svim dijelovima grada. A kada su se pojavili još i leci, plakati te platneni transparenti preko ulica koji su javljali o otvaranju novog salona pokućstva »Slovenijalesa« na Obali JNA, mnogi građani više nisu mogli odoljeti znatiželji. Salon je od dana otvorenja neprestano ispunjen posjetiocima. Smišljenim načinom reklame i vele-

cija lokalnoj trgovačkoj mreži. Stvar je možda najbolje objasnio šef reklame »Slovenijalesa«, koji je »isprovociravši građane da posjete salon, a time i da postanu mogući kupci rekao: »Kupca treba poštovati, za njega se treba i boriti, uvjeriti ga da mi postojimo radi njega i da od toga u krajnjoj liniji egzistiramo.«

S. S.

UMJESTO ČESTITKE

PRVI U HRVATSKOJ

Predsjednik Kulturno-prosvjetnog vijeća Skupštine općine Split dr Davorin Rudolf primio je danas predstavnike Narodne glazbe Donja Kaštela, koja je osvojila prvo mjesto na prvom hrvatskom festivalu limenih muzika održanom u Čakovcu 1. lipnja ove godine. Narodna glazba iz Donjih Kaštela dobila je i posebnu diplomu za uspješan nastup u Koprivnici a maestro muzike Vid Kuzmanić dobio je diplomu za uspješan rad s ovom muzikom od Muzičkog saveza Hrvatske.

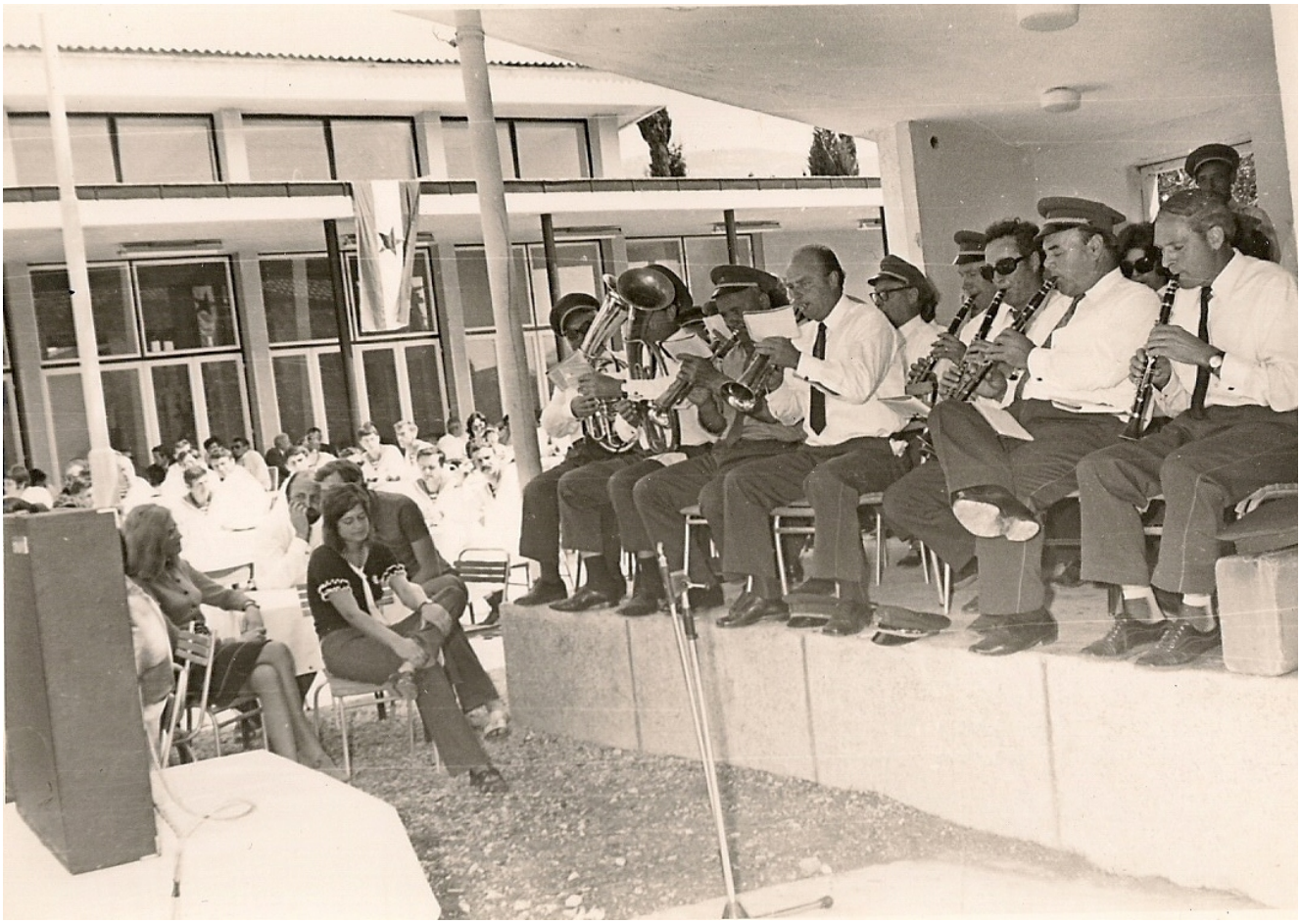
Na slici: dr Davorin Rudolf u razgovoru s predstavnicima Narodne glazbe iz Donjih Kaštela.

"Prvi u Hrvatskoj" – članak Slobodne Dalmacija, 25.06.1968.

Narodna glazba Donja Kaštela, VII. Kmochuv Kolin, ČSSR 21.-22.06.1969.

Koncert Narodne glazbe Donja Kaštela – Plavi Jadran, Kaštel

Stari 21.05.1972.

Narodna glazba Donja Kaštela (Kašteli: Štafilić, Novi i Stari) sa sjedištem u Kaštel Starome, osnovana je 1852. godine, te je sigurno inicijator kasnije nastalih duhačkih orkestra u ovom kraju. Djelovala je neprekidno do Drugog svjetskog rata kada rad zamire, a glazbenici se vežu uz NOP i odlaze u NOB. Nakon oslobođenja glazba nastavlja svojim bogatim radom i djelovanjem. Sudjeluje na smotrama i Festivalima u zemlji i inozemstvu. 1959. i 1960. na Međunarodnom festivalu u Fürstenfeldu (Austrija) osvaja prvo mjesto. Uz mnogobrojne diplome, pokale, plakete, priznanja glazba je dobila i »Nagradu grada Splita« te »Zlatni grb grada Splita«. Glazba danas broji pedesetak glazbenika razne dobi i spola. Sada ima na školovanju oko dvadeset pionira i [illegible]dinaca.

Narodna glazba Donja Kaštela na polaganju vijenaca borcima za Slobodu u K. Novom 21.05.1972.

Narodna glazba Donja Kaštela i mješoviti zbor KUD Kaštela u Stuttgartu 03.05.1986.

Zlatna plaketa “Grb Općine Kaštela” za izvanredne 135-godišnje uspjehe na području glazbenog amaterizma 27.10.1987.

Narodna glazba Donja Kaštela – Kaštel Štafilić 1977.